

Двадесет и втора Международна олимпиада по лингвистика

Тайпе (Тайван), 20–27 юли 2025 г.

Задача за отборното състезание

В тази задача се разглеждат няколко езика, говорени в източен Непал и принадлежащи към клона киранти на китайско-тибетското семейство. Като част от същото езиково семейство езиките киранти са далечно родствени с китайските езици, както може да се види чрез сравняване на следните думи (в речникова форма) от атпаре (киранти) със сродни на тях думи на путунхуа, кантонски и хокиен (китайски):

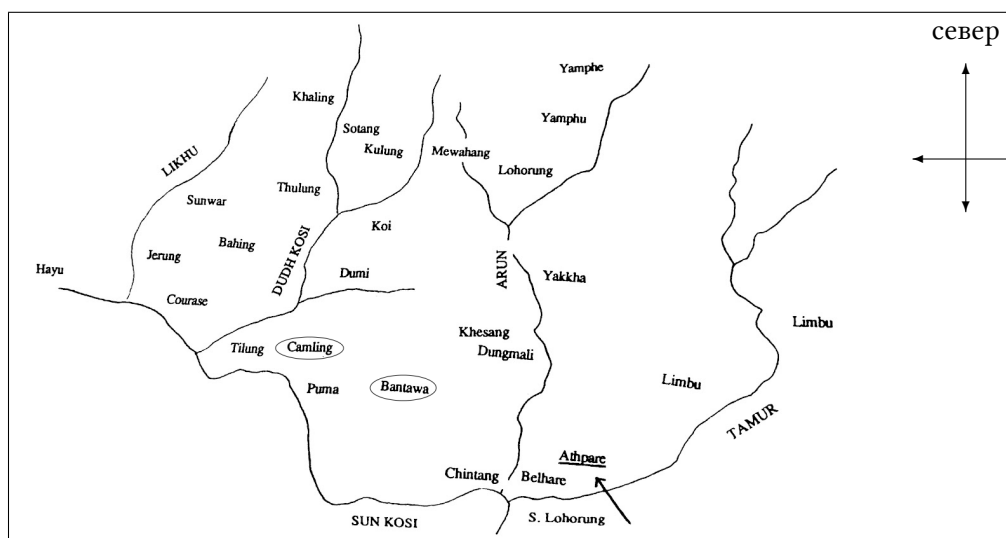
атпаре	sima	умирам	путунхуа	si3	умирам
атпаре	sepma	убивам	кантонски	saat3	убивам
атпаре	khomma	търся	хокиен	khòan	виждам, гледам

В езиките киранти личните местоимения могат да се отнасят до едно лице (единствено число), две лица (двойствено число: $\bigcirc_{\text{ДВ}}$) или повече от две лица (множествено число: $\bigcirc_{\text{МН}}$). В тях също се разграничават ‘ние с тебе’ (включващо „ние“: nie^+) и ‘ние без тебе’ (изключващо „ние“: nie^-); например $\text{nie}_{\text{ДВ}}^+$ = ‘аз + ти’. Местоименията не се различават по род; за простота в тази задача се използват форми за мъжки род (*той, го, му*).

Глаголите в езиките киранти се променят в зависимост от подлога и допълнението на действието, но една глаголна форма често може да служи за повече от една двойка подлог–допълнение. Това може да се види в следните групи примери на атпаре. Глаголите са дадени с удебелен шрифт.

unna khani masedie	<i>той ви</i> _{МН} уби
uncija khani masedie	<i>те</i> _{ДВ/МН} ви _{МН} убиха
khanciya aŋa asetciciŋa	<i>вие</i> _{ДВ} ще ме убие _{те}
khanna ancija asetciciŋa	<i>ти ще ни</i> _{ДВ} убие _ш

⚠ Езикът атпаре се говори от около 5000 души в редица села в област Дханкута в източен Непал. Вижте картата по-долу.

Карта на областта на разпространение на езиките киранти
(източник: Ebert 1997, *A Grammar of Athpare* ‘Граматика на езика атпаре’)

Част I. Цамлинг

Езикът цамлинг е език от групата киранти, говорен от около 80 000 души, съсредоточени около област Хотанг. $c = \text{ц}$. $\text{ə} \approx \text{ъ}$ в думата *късмет*. **h** означава, че предходната съгласна се произнася с придихание. $ng = \text{н}$ в думата *гонг*. $y = \text{й}$ в думата *йод*. $\sim$ показва носовост на гласна.

- (а) По-долу са дадени глаголи на северозападния диалект на цамлинг и българските им преводи. Глаголите и преводите са разделени на групи от по 8, като преводите във всяка група са в случаен ред.

Свържете глаголите с техните преводи.

1. takhisika	3. lodace	5. khisunga	7. khisumke
2. palodunga	4. tyoku	6. lodumka	8. talodĩi
A. ниe_{MH}^- ще го срещем		E. той го видя	
B. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^+$ ще му/им _{ДВ/МН} разкажем		F. ти ни_{MH}^- среса	
C. аз го срещох		G. ти ще ми разкажеш,	
D. той ми разказа,		$\text{вие}_{\text{ДВ/МН}}$ ще ми разкажете	
$\text{те}_{\text{ДВ/МН}}$ ми разказаха		H. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^-$ му разказахме	

9. taprata	11. takhatine	13. khicka	15. ryunga
10. mirie	12. khice	14. prataci	16. dungi
I. ниe_{MH}^+ пийнахме		L. вие_{MH} ще отидете	
J. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^+$ ще се скараме;		M. ти изкреця	
$\text{те}_{\text{ДВ}}$ ще се скарат		N. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^-$ се скарахме	
K. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^+$ изкрецяхме;		O. те_{MH} ще се посмеят	
$\text{те}_{\text{ДВ}}$ изкрецяха		P. аз се посмях	

17. taidunga	19. taidaci	21. paidunga	23. idacka
18. paidacka	20. idunga	22. idaci	24. paidaci
Q. аз му дадох (нещо)		$\text{те}_{\text{ДВ/МН}}$ ми дадох (нещо)	
R. той $\text{ви}_{\text{ДВ}}$ даде (нещо),		U. той $\text{ни}_{\text{ДВ}}^-$ даде (нещо),	
$\text{те}_{\text{ДВ/МН}}$ $\text{ви}_{\text{ДВ}}$ дадох (нещо);		$\text{те}_{\text{ДВ/МН}}$ $\text{ни}_{\text{ДВ}}^-$ дадох (нещо)	
$\text{вие}_{\text{ДВ}}$ му/им _{ДВ/МН} дадохте (нещо)		V. ти ми даде (нещо),	
S. $\text{те}_{\text{ДВ}}$ му/им _{ДВ/МН} дадох (нещо);		$\text{вие}_{\text{ДВ/МН}}$ ми дадохте (нещо)	
той $\text{ни}_{\text{ДВ}}^+$ даде (нещо),		W. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^+$ му/им _{ДВ/МН} дадохме (нещо)	
$\text{те}_{\text{ДВ/МН}}$ $\text{ни}_{\text{ДВ}}^+$ дадох (нещо)		X. $\text{ниe}_{\text{ДВ}}^-$ му/им _{ДВ/МН} дадохме (нещо)	
T. той ми даде (нещо),			

25. seine	27. khinane	29. khōna	31. tōne
26. inani	28. prainha	30. lonani	32. cainhani
Y. аз те погледнах, ние _{дв/мн} ⁻ те погледнахме		ние _{дв/мн} ⁻ ти изкрецяхме	
Z. аз ще ви _{мн} среша, ние _{дв/мн} ⁻ ще ви _{мн} срешем		DD. аз ви _{мн} ударих, ние _{дв/мн} ⁻ ви _{мн} ударихме	
AA. аз ви _{мн} дадох (нещо), ние _{дв/мн} ⁻ ви _{мн} дадохме (нещо)		EE. аз ще те убия, ние _{дв/мн} ⁻ ще те убием	
BB. аз ще те видя, ние _{дв/мн} ⁻ ще те видим		FF. аз ви _{мн} разказах, ние _{дв/мн} ⁻ ви _{мн} разказахме;	
CC. аз ти изкрецях,		аз ви _{мн} продадох, ние _{дв/мн} ⁻ ви _{мн} продадохме	

33. ritumcum	35. pacaidhunga	37. setumcumka	39. patyokacka
34. taphlodace	36. losungcunga	38. praidhñi	40. talodyucyu
GG. ти им _{дв/мн} разказа		KK. вие _{дв} ще му помогнете	
HH. аз ги _{дв/мн} продадох		LL. той ме удари, те _{дв/мн} ме удариха	
II. той ни _{дв} ⁻ видя, те _{дв/мн} ни _{дв} ⁻ видяха		MM. ние _{мн} ⁺ им _{дв/мн} се присмяхме	
JJ. аз ще му изкреця		NN. ние _{мн} ⁻ ги _{дв/мн} убихме	

(b) Ето още 10 глагола, този път на югоизточния диалект на цамлинг, и българските им преводи. Свържете глаголите с техните преводи. Някои от тези глаголи са едни и същи и на двата диалекта.

41. khamipaidhe	43. pata	45. khapaidhace	48. khangyo
42. khataphoda	44. tata	46. khatapaidhine	49. khata
		47. khakhanga	50. mita
OO. ти дойде; той го доведе		TT. той ще го погледне	
PP. той ме/ни _{дв/мн} [±] погледна		UU. той отиде	
QQ. ти ми/ни _{дв/мн} ⁻ помогна		VV. те _{мн} ще ми/ни _{дв/мн} [±] изкрецят	
RR. той изкреця		WW. те _{мн} дойдоха	
SS. вие _{мн} ще ми/ни _{дв/мн} ⁻ изкрецат		XX. те _{дв} ще ми/ни _{дв/мн} [±] изкрецят	

Част II. Бантава

Езикът бантава е език от групата киранти, говорен от около 160 000 души, съсредоточени около област Бходжпур в източен Непал, на изток от област Хотанг. $s = \text{ʈ}$, h означава, че предходната съгласна се произнася с придихание. i е гласен звук, подобен на ɪ . $\eta = n$ в думата *гонг*. $w = u$ в думата *уикенд*. $y = \text{ɪ}$ в думата *йод*. ʔ е съгласен звук (т. нар. гърлен взрив).

- (с) На следващите страници са дадени глаголи на езика бантава. Глаголите и преводите са разделени на групи от по 12, като преводите във всяка група са в случаен ред.

Свържете глаголите с техните преводи.

1. <i>tisici</i>	4. <i>tatcuŋcuʔa</i>	7. <i>ittacu</i>	10. <i>ici</i>
2. <i>paranyan</i>	5. <i>setniŋni</i>	8. <i>tiʔiyaŋa</i>	11. <i>patŋa</i>
3. <i>patna</i>	6. <i>tiʔittu</i>	9. <i>pattum</i>	12. <i>pattun</i>
A. $\text{nie}_{\text{дв/мн}}^-$ <i>те/ви</i> $_{\text{дв/мн}}$ <i>убивахме;</i> $\text{nie}_{\text{дв/мн}}^-$ <i>те/ви</i> $_{\text{дв/мн}}$ <i>убиваме</i>		F. <i>аз крециях</i>	
B. $\text{nie}_{\text{мн}}^+$ <i>му изкрецияхме;</i> $\text{nie}_{\text{мн}}^+$ <i>ще му изкрециям</i>		G. <i>ти се смееше</i>	
C. <i>аз ще изкреция</i>		H. <i>ти му се присмя;</i> <i>ти ще му се присмееш</i>	
D. <i>аз ти изкрециях;</i> <i>аз ще ти изкреция</i>		I. $\text{nie}_{\text{дв}}^-$ <i>го довеждаме</i>	
E. <i>аз му изкрециях;</i> <i>аз ще му изкреция</i>		J. $\text{vie}_{\text{дв}}$ <i>ще умрете</i>	
		K. $\text{nie}_{\text{дв}}^+$ <i>му се присмяхме</i>	
		L. $\text{nie}_{\text{дв}}^+$ <i>ще се посмеем</i>	

13. <i>nik^hat</i>	16. <i>nik^hattaci</i>	19. <i>ik^hatta</i>	22. <i>nik^hattin</i>
14. <i>ik^hatcu</i>	17. <i>tik^hatcu</i>	20. <i>tik^hatnin</i>	23. <i>nik^hattaciʔa</i>
15. <i>ik^hattanyŋ</i>	18. <i>tik^hatŋa</i>	21. <i>tik^hattanyŋ</i>	24. <i>tik^hatŋanyŋ</i>
M. <i>ти</i> $\text{ni}_{\text{дв/мн}}^-$ <i>взе,</i> $\text{vie}_{\text{дв/мн}}$ $\text{ni}_{\text{дв/мн}}^-$ <i>взехте;</i> <i>ти ще</i> $\text{ni}_{\text{дв/мн}}^-$ <i>вземеш,</i> $\text{vie}_{\text{дв/мн}}$ <i>ще</i> $\text{ni}_{\text{дв/мн}}^-$ <i>вземете</i>		S. $\text{vie}_{\text{мн}}$ <i>ще ме вземете</i>	
N. $\text{te}_{\text{дв}}$ <i>ме взеха</i>		T. <i>ти ще ме вземеш</i>	
O. <i>той</i> $\text{ni}_{\text{дв}}^-$ <i>взе,</i> $\text{te}_{\text{дв/мн}}$ $\text{ni}_{\text{дв}}^-$ <i>взеха</i>		U. $\text{vie}_{\text{дв}}$ <i>ще го вземете</i>	
P. $\text{te}_{\text{дв}}$ <i>ще го вземат</i>		V. <i>той ще те вземе,</i> $\text{te}_{\text{дв/мн}}$ <i>ще те вземат</i>	
Q. <i>той</i> $\text{ni}_{\text{дв}}^+/\text{vi}_{\text{дв}}$ <i>взе,</i> $\text{te}_{\text{дв/мн}}$ $\text{ni}_{\text{дв}}^+/\text{vi}_{\text{дв}}$ <i>взеха</i>		W. <i>той</i> $\text{vi}_{\text{мн}}$ <i>взе,</i> $\text{te}_{\text{дв/мн}}$ $\text{vi}_{\text{мн}}$ <i>взеха;</i> <i>той ще</i> $\text{vi}_{\text{мн}}$ <i>вземе,</i> $\text{te}_{\text{дв/мн}}$ <i>ще</i> $\text{vi}_{\text{мн}}$ <i>вземат</i>	
R. $\text{vie}_{\text{мн}}$ <i>ме взехте</i>		X. $\text{te}_{\text{мн}}$ <i>го взеха</i>	

25. iptuŋ	28. k ^h amyumcimka	31. tiwadcuci	34. wattacuʔa
26. tiʔinacuci	29. itnanin	32. incuʔa	35. pim
27. waknaci	30. k ^h attu	33. tik ^h ansumcim	36. t ^h aktumka
Y. ние_{МН}⁻ го доведохме горе; ние_{МН}⁻ ще го доведем горе Z. аз ви_{МН} се присмях; аз ще ви_{МН} се присмея AA. вие_{ДВ} ги_{ДВ/МН} продадохте BB. аз ви_{ДВ} накарах да влезете; аз ще ви_{ДВ} накарам да влезете CC. вие_{ДВ} ще ги_{ДВ/МН} накарате да носят (бжу) DD. ние_{ДВ}⁻ го накарахме да носи (бжу) EE. вие_{МН} ги_{ДВ/МН} изпратихте;			
вие_{МН} ще ги_{ДВ/МН} изпратите FF. той го взе; той ще го вземе GG. ние_{ДВ}⁻ ще го продадем HH. ние_{МН}⁻ ги_{ДВ/МН} гледахме; ние_{МН}⁻ ги_{ДВ/МН} гледаме II. аз го приспах; аз ще го приспя JJ. ние_{МН}⁺ му дадохме (нещо); ние_{МН}⁺ ще му дадем (нещо)			

37. mik ^h iya	40. mik ^h iyaja	43. imsinka	46. waruŋu
38. imca	41. k ^h in	44. k ^h atyaŋ	47. k ^h at
39. k ^h araŋaci	42. waŋaŋ	45. mik ^h iyaja	48. t ^h aŋŋa
KK. аз влязох LL. ние_{ДВ}⁺ отивахме; те_{ДВ} отиваха MM. ние_{МН}⁻ поспяхме; ние_{МН}⁻ ще поспим NN. те_{МН} се скараха OO. аз ще дойда горе PP. те_{МН} се караха			
QQ. той отива (сег. вр.) RR. ние_{МН}⁺ се скарахме; ние_{МН}⁺ ще се скараме SS. ние_{ДВ}⁻ ще поспим TT. те_{МН} се карат UU. той ще отиде VV. той го носеше (бжу)			

Част III. Цамлинг и бантава

- (d) На тази страница са дадени глаголни изрази на български (1–36) и глаголни форми на езиците цамлинг (A–O) и бантава (AA–OO).

Всеки глаголен израз на български има съответстваща глаголна форма или на цамлинг, или на бантава. Свържете всеки глаголен израз на български със съответната му кирантийска глаголна форма. Някои кирантийски глаголни форми съответстват на повече от един глаголен израз на български.

1. $те_{дв} ни_{мн}^-$ преведоха (през нещо)	19. $вие_{мн}$ хвърлихте (нещо) по тях $_{мн}$
2. той ме среща	20. $ние_{мн}^+$ ги $_{дв}$ предупредихме
3. ти ме пращаше	21. $вие_{мн}$ го дразните
4. $ние_{дв}^-$ потанцувахме за тях $_{дв}$	22. $те_{мн}$ ще $ни_{мн}^-$ прегърнат
5. $те_{дв}$ ще ти оставят (нещо)	23. $вие_{дв}$ ще ме смутите
6. аз ще ги $_{дв}$ оципя	24. $те_{мн}$ убиха (нещо) за тебе
7. $ние_{мн}^-$ ще кажем	25. $вие_{мн}$ $ни_{дв}^-$ помолихте
8. $вие_{дв}$ ме сресахте	26. той ще ти остави (нещо)
9. ти го смля	27. $вие_{дв}$ $ни_{дв}^-$ помолихте
10. $те_{мн}$ ще им $_{дв}$ помогнат	28. той го доведе долу
11. $ние_{дв}^-$ ги $_{мн}$ викаме	29. $те_{дв}$ убиха (нещо) за тебе
12. той ще ме ритне	30. $ние_{дв}^+$ ще ги $_{мн}$ пометем
13. той ги $_{мн}$ помете	31. $ние_{мн}^+$ ще кажем
14. той $ни_{дв}^+$ щипе	32. аз ще ги $_{мн}$ смеля
15. той ще ви $_{мн}$ стъпче	33. той $ни_{мн}^-$ преведе (през нещо)
16. той ще $ни_{мн}^-$ прегърне	34. $ние_{мн}^+$ ще го хвърлим
17. ти им $_{дв}$ помогна	35. той ще го сложи
18. $те_{мн}$ ще ви $_{мн}$ стъпчат	36. ти ги $_{мн}$ запъзи

цамлинг (северозападен диалект)

A. bikucyu	F. pakyо	K. takhlakine
B. chikõicõi	G. paphlodocyо	L. tangaide
C. horsumne	H. ringike	M. tangakacka
D. ityu	I. tahordumcum	N. tangasyucyu
E. pabaidika	J. taiku	O. taseida

бантава

AA. bikcuci	FF. nib ^h emsinka	KK. tik ^h ansanyañ
BB. butcuŋcuciʔa	GG. niç ^h ikciŋci	LL. tinetŋaŋciŋ
CC. ceŋsumcim	HH. t ^h optacuciʔa	MM. tip ^h asuci
DD. id ^h apɲa	II. tik ^h ittañciŋ	NN. wintuŋciŋ
EE. ituwaŋ	JJ. ticurumyum	OO. yiŋin

(e) Преведете следните глаголи от езика цамлинг на български език, като дадете всички възможни тълкувания:

i. idum	iii. rinaci	v. khangucyu
ii. talosumcumne	iv. tadungdi	vi. tadungace

(f) Преведете следните глаголи от езика бантава на български език, като дадете всички възможни тълкувания:

i. ticattañciŋ	iii. tiduŋyaŋ	v. taciŋciʔa	vii. paraŋa
ii. niserañ	iv. piwacu	vi. nitaraci	viii. iptuci

(g) Преведете на езика бантава:

i. <i>вие_{дв} влизате</i>	iii. <i>ти го продаваш</i>
ii. <i>аз ги_{мн} приспивах</i>	iv. <i>те_{дв} ги_{дв} срещат</i>

(h) Преведете на бантава и цамлинг (като посочите формата и на двата диалекта на цамлинг, ако се различават):

i. <i>ние_{мн}⁻ ще го доведем</i>	vii. <i>ние_{дв}⁺ отидохме</i>
ii. <i>той ни_{дв}⁻ даде (нещо)</i>	viii. <i>вие_{мн} ще ми изкрещите</i>
iii. <i>ние_{дв}⁻ ще дойдем</i>	ix. <i>те_{дв} ще ви_{дв} се присмеят</i>
iv. <i>те_{дв} ще ви_{мн} срещат</i>	x. <i>те_{мн} умряха</i>
v. <i>ние_{дв}⁻ те убихме</i>	xi. <i>той му помогна</i>
vi. <i>ние_{мн}⁻ се скарахме</i>	xii. <i>вие_{мн} ще го убие</i>

—Самюел Амед

Редактори: Самюел Амед, Акош Блашкович, Милена Венева, Ксения Гилярова,
Станислав Гуревич, Шинджини Гхош, Иван Держански (техн. ред.), Борис Йомдин,
Бруну Л'Асторина, Иймър Макнайт, Дан-Мирча Миря, Пан Туңлъ (отг. ред.),
Алексей Пегушев, Ян Петър, Александър Пиперски, Мария Рубинщейн, Кадзуне Сато,
Елисия Уорнър.

Български текст: Милена Венева.

Наслука!

Двадесет и втора Международна олимпиада по лингвистика

Тайпе (Тайвань), 20–27 юли 2025 г.

Лист за отговори

Отбор:

 Не се изискват и няма да се оценяват никакви допълнителни обяснения освен отговорите.

Част I.

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.

(b)

[illegible]

Часть II.

(c)

[illegible]

Част III.

(d)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.

(e)

- i. idum — _____
 ii. talosumcumne — _____
 iii. rinaci — _____
 iv. tadungdi — _____
 v. khangucyu — _____
 vi. tadungace — _____

(f)

- i. ticattançin — _____
 ii. niseran — _____
 iii. tidunyan — _____
 iv. piwacu — _____
 v. taciñci?a — _____
 vi. nitaraci — _____
 vii. paraña — _____
 viii. iptuci — _____

(g)

- i. $вие_{дв}$ *влизате* — _____
 ii. аз $гу_{мн}$ *приспихах* — _____
 iii. *ти го продаваш* — _____
 iv. $те_{дв}$ $гу_{дв}$ *сресват* — _____

(h)

	бантава	цамлинг
i. $ние_{мн}^-$ <i>ще го доведем</i>		
ii. <i>той ни_{дв} даде (нещо)</i>		
iii. $ние_{дв}^-$ <i>ще дойдем</i>		
iv. $те_{дв}$ <i>ще ви_{мн} срешат</i>		
v. $ние_{дв}^-$ <i>те убихме</i>		
vi. $ние_{мн}^-$ <i>се скарахме</i>		
vii. $ние_{дв}^+$ <i>отидохме</i>		
viii. $вие_{мн}$ <i>ще ми изкрещите</i>		
ix. $те_{дв}$ <i>ще ви_{дв} се присмеят</i>		
x. $те_{мн}$ <i>умряха</i>		
xi. <i>той му помогна</i>		
xii. $вие_{мн}$ <i>ще го убие</i>		